

[Aksel Larsen.]

Når jeg nu alligevel har taget ordet, vil jeg tillade mig at minde ministeren om, at jeg bad ham om at afgive en erklæring herfra om, at organisationsformen kan ændres i den retning, udvalgsflertallet ønskede det, også selv om denne ændring først foretages om et år eller to.

Ministeren for offentlige arbejder (Guldberg): Jeg beder om undskyldning for, at jeg glemte at svare på spørgsmålet i første omgang. Teknisk og juridisk kan det lade sig gøre; det er et lovgivningsspørgsmål og dermed et politisk spørgsmål, men jeg vil gerne bekræfte, at det kan lade sig gøre.

Hermed sluttede forhandlingen.

§§ 1 og 2, ændringsforslag nr. 1, § 3, således ændret, ændringsforslag nr. 2, § 4, således ændret, §§ 5 og 6, ændringsforslag nr. 3 om en ny affattelse af § 7 og § 7 i den ændrede affattelse

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om begrænsning af refusion i henhold til lov om tilskud til de offentlige veje.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 14) findes i tidenden sp. 952, udvalgets betænkning i tillæg B, sp. 721).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Gorrson: Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Ove Hansen, ikke kan være til stede ved anden behandling af nærværende lovforslag, skal jeg gøre nogle enkelte bemærkninger, idet jeg henviser til den foreliggende betænkning med bilag.

Ved første behandling af lovforslaget udtalte mit partis ordfører store betænkeligheder ved dets gennemførelse. Disse betænkeligheder er ikke blevet mindre under udvalgsarbejdet; socialdemokratiet kan ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse, og vi vil ved tredje behandling stemme imod.

Sidste år vedtog regeringspartierne en betydelig nedskæring af statens refusioner af vejfondstilskud til såvel amtskommuner som primærkommuner, en nedskæring, der har været meget mærkbar, eftersom den androg en tredjedel af de hidtil ydede tilskud. Nu, kun 1 år efter, kommer regeringen med yderligere begrænsninger ud over den betydelige reduktion i fjor. Det kan vi ikke gå med til. Det er en stor urimelighed over for kommunerne, som har betydelige og stigende vejjudgifter. Dertil kommer, at det i særlig grad vil ramme udviklingskommunerne. Endelig oplyser ministeren, at den ændring, som nu skal finde sted, blot skal gælde for 1 år; fra 1. april 1972 vil vilkårene blive helt anderledes for amts- og primærkommuner, når de nugældende vejfondstilskudslove skal ophøre helt og erstattes med nye love, i hvilke man gennem objektive fordelingskriterier vil fordele tilskud til kommunerne til afløsning af vejrefusionerne, et spørgsmål, hvorom man har indledt forhandlinger med Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen i Danmark, Københavns og Frederiksberg kommuner.

Lovforslaget, vi her behandler, skal ses i forbindelse med hele byrdefordelingen, en byrdefordeling, som mildt sagt må siges at være mislykket for regeringen; det er min opfattelse, at regeringen i dag erkender, at byrdefordelingen har virket uheldigt. Vi kunne i fjor ikke tiltræde omlægningen af byrdefordelingen, og vi kan heller ikke medvirke til en yderligere nedskæring af vejrefusionerne.

Poul Schlüter: Under behandlingen af dette lovforslag i udvalget har vi efter min opfattelse fået skabt klarhed over to forhold, og denne klarhed er ikke mindst skabt gennem ministerens besvarelse af de spørgsmål, udvalget har stillet.

For det første har vi fået skabt den klarhed, at vi i alt fald efter vor bedømmelse udmærket kan bruge det refusionsprincip, der er indeholdt i lovforslaget, i et enkelt år. Det er egnet til anvendelse i det kommende år, og det vil endda være et godt princip, set ud fra et administrativt synspunkt, da det er let at have med at gøre.

Det andet, vi har fået skabt klarhed over, er, at det nye refusionsprincip ikke ville være godt, hvis det skulle anvendes gennem en længere årrække. Skulle det anvendes gennem en længere årrække, ville der komme utilsigtede virkninger, fordi tanken om at bruge enten et fast beløb pr. km vejstrækning eller en bestemt refusionsssats i forhold til nogle foregående års gennemsnitlige vejjudgifter ville være urimelig.

Vi mener altså, at loven, som skal gælde i et enkelt år, er udmærket, og vi kan give tilslutning til lovforslagets videre gang gennem tinget.

Holmberg: Ved første behandling beklagede jeg, at det havde været nødvendigt at fremsætte et sådant forslag, men fandt det alligevel rimeligt.

Vi har nu drøftet de forskellige aspekter, der ligger i lovforslaget, og vi har fået en hel del oplysninger, som jeg egentlig finder giver en god baggrund for det rimelige i, at det er fremsat. For der er jo slet ingen grund til at skjule, at hensigten er at opnå en begrænsning af anlægskapaciteten i kommunerne; det er simpelt hen meningen dermed.

Lovforslaget er også et led i regeringens almindelige økonomiske politik: at finde besparelsesområder. Og så oplever vi jo her som så ofte før, at det bliver sagt, at det offentlige må og skal spare, og når vi så gør det, råber alle op, der bliver berørt deraf, og siger, at det er rigtigt nok, men det var bare ikke meningen, at det skulle være her. Det er altså det, der gentager sig også i denne forbindelse.

Men ud over besparelserne er det også meningen, at der skulle kunne fås flere

penge til større og gennemgående veje. Det er ikke meningen, at udviklingen i kommunerne skal sættes i stå, og det sker jo heller ikke. Kommunerne kan stort set udføre det samme arbejde, som de har gjort før, men heller ikke mere. Det var heller ikke meningen, de skulle udføre mere.

Men det skal da gerne indrømmes, at der aldrig kan blive matematisk retfærdighed over hele linjen, når vi foretager ændringer. Der er vel også grund til at gøre opmærksom på, at den såkaldte gamle ordning nok heller ikke var helt matematisk retfærdig. Men naturligvis har vi måttet overveje indgående de problemer, vi har mødt, og der er heller ingen grund til at ignorere, at visse tanker godt kan melde sig i retning af, at der kan være lidt forkert i lovforslaget.

Det er rigtigt, at udviklingskommunerne har større behov for nye veje, i hvert fald større behov end de mere udbyggede kommuner, og der er slet ingen grund til at ignorere det, vi her har hørt. Men spørgsmålet er alligevel, om problemerne er så store, som de blev fremstillet af disse kommuner, for der er jo også sket det, som vi alle sammen ved, at fra 1. april i år er mange af disse udviklingskommuner indlemmet i de gamle købstadkommuner og på den måde blevet mere bæredygtige.

Byggemodningsomkostningerne er også blevet nævnt, og det må indrømmes, at det i alt fald i første omgang kan være et likviditetsspørgsmål for disse kommuner, men det er også rigtigt, at der senere i almindelighed vil ske en udligning ved grundejerbidrag. Jeg siger altså ikke, at problemerne ikke eksisterer, men jeg mener ikke, de er så store, som de blev gjort til, og de er mindre, end de ville have været, hvis det havde været 1. april i år.

Så har man naturligvis også drøftet kommunernes forhold, når refusionen, hvad der jo er meningen, helt falder væk efter den 1. april 1972. Men jeg mener egentlig godt, vi kan affinde os med den besked, vi har fået herom, nemlig at det nu bliver drøftet i de kommunale organisationer. Man vil tilstræbe, som der står, at opstille kriterier for, hvordan bloktilskuddet skal fordeles mellem de forskellige kommunetyper, og uden at ville blande mig i de drøftelser, som skal finde sted, vil jeg egentlig finde, at der nok skulle være en mulighed for at bevare lidt

[Holmberg.]

af det gode, gamle princip med antal indbyggere og antal kilometer vej, men det vil jo vise sig senere.

Vi ved da alle, at der godt kan siges en hel del godt om refusionsordningerne, men vi ved også, at de kan være med til at forflygtige ansvaret, det er vi da vistnok alle sammen enige om.

Vi har behandlet en ansøgning fra Københavns kommune om, at vintervedligholdelse, snerydning og glatføregrusning, skal kunne holdes uden for beregningen. Det er naturligvis rigtigt, når det i henvendelsen anføres, at man er uden indflydelse på vejret, men det gælder jo ikke bare Københavns kommune. Som loven er bygget op, får kommunen jo refusion, når den benytter 3 års gennemsnittet, i forhold til den faktiske udgift inden for de 6.500 kr. pr. km. Skulle vi følge Københavns kommune, måtte andre kommuner have en tilsvarende ordning, og at det vil koste penge for staten er ganske sikkert, og at det i øvrigt ville ændre det, der var meningen med lovforslaget, er også sikkert.

Så må man da også nævne den gestus over for kommunerne i forbindelse med deres likviditetsvanskeligheder, at de af staten nu får udbetalt refusionen tidligere, end de hidtil har fået. I 1971 skulle den blive udbetalt den 1. februar mod normalt 1. april.

I forbindelse med den almindelige diskussion om motorafgifter, vejslid m. v. har vi i øvrigt også fået ret interessante oplysninger, selv om vi er nogle, der kendte dem på forhånd; de er for øvrigt også optrykt i betænkningen. Vi ved jo, hvilke afgifter vi har: registreringsafgift, vægtafgift og benzinafgift, og det beløb, som kommer i statskassen, stiger fra år til år; nu skulle det være på godt 4 milliarder kr. Sammenholder vi det med statens refusionsudgifter, 230 mill. kr. til amtskommunerne, 350 mill. kr. til primærkommunerne plus statens egne udgifter på ca. 500 mill. kr. — og hertil skal naturligvis også lægges kommunernes og amternes udgifter — bliver der alligevel et pænt beløb tilbage, måske et overskud på godt 2 milliarder kr.

I øvrigt kunne jeg tænke mig at spørge trafikministeren, om han ikke finder anledning til at sløjfe det, der står i loven om, at

penge flydende af motorkørsel skal bruges til vejformål. Efterhånden er det jo bare et begreb. Disse mange penge kan slet ikke hverken af arbejdskraftmæssige eller økonomiske grunde bruges til vejformål, og de indgår da også som en del af den almindelige beskatning, hvad jeg i øvrigt mener er rigtigt, men jeg mener, det ville være rimeligt, om ministeren forsøgte at føre lovgivningen lidt mere à jour på dette område.

Meningen er, som jeg nævnte, da jeg begyndte, at også kommunerne skal vise tilbageholdenhed. På venstres vegne kan jeg anbefale såvel ændringsforslaget som lovforslaget i den ændrede skikkelse.

Martin Pedersen: Vi har jo en meget stor beskæftigelse og en betydelig mangel på arbejdskraft. Det har medført, at man fra statens side i indeværende år har indført et anlægsstop, og dette lovforslag må vel ses som en naturlig forlængelse heraf, idet det må være rimeligt, at man, når man søger at bremse op for statens arbejder, også lægger en lille dæmper på de ting, som staten yder refusion til.

Det er klart, som hr. Gørrsen var inde på det, at et forslag, der bygger på gennemsnitsberegninger, altid i nogen grad vil præges af vilkårlighed, men der er jo i lovforslaget bestemmelsen om de 6.500 kr. pr. km, og endelig er der det særlige ved dette lovforslag, at det må betragtes som et overgangsforslag, der kun skal gælde i et år, så de kommuner, for hvem det kniber at holde sig inden for de fastsatte grænser, har dog mulighed for at skubbe visse arbejder ud til det kommende år.

Jeg skal med disse få bemærkninger på det radikale venstres vegne anbefale det foreliggende lovforslag til vedtagelse.

Arne Larsen: Ved første behandling af dette lovforslag havde jeg væsentlige indvendinger og betænkeligheder, idet der her var tale om en nedsættelse af statens tilskud til kommunernes vejanlæg og vedligholdelse på ca. 140 mill. kr., og dertil kommer en forventet nedskæring af kommunernes vejudgifter på ca. 210 mill. kr., altså alt i alt en besparelse på vejområdet på ca. 350 mill. kr.

Beskæftigelsesmæssigt kan det få ganske alvorlige følger, og det er jeg meget betæn-

[Arne Larsen.]

kelig ved. Man påstår ganske vist, at årsagen til det anlægsstop, vi har haft, har været mangelen på arbejdskraft, men med den nedskæringspolitik, som regeringen i øvrigt fører, kan vi da meget nemt komme i en situation, at vi får et overskud af arbejdskraft, altså arbejdsløshed, og derfor kan det være betænkeligt at gå ind på disse nedskæringer.

Det giver også en hel række problemer for kommunerne, som det for nærværende vel er noget svært at overskue. Gennem omklassificering af vejene i amtskommunerne pr. 1. april 1967 har en række amtskommuner fået forøget deres landevejsslængde med fra 2 pct. til helt op imod 300 pct., og også det kan give en hel del problemer. Refusionsbestemmelserne vil ramme lidt for vilkårligt, efter hvad jeg kan få indtryk af.

Nedskæringerne af vejudgifterne er nok så alvorlige, men som jeg udtalte ved første behandling kunne sådanne accepteres, hvad angår det sekundære vejnet, hvis det modsvarede af en forøget anlægsvirksomhed fra statens side for det overordnede vejnets vedkommende. Men også her skal der gennemføres nedskæringer, og så kommer vi i den situation, at en række kommuner, især udviklingskommunerne, får en hel masse problemer med deres veje, netop fordi staten ikke klarer sine problemer på tilfredsstillende måde.

Derfor og af mange andre årsager mener jeg ikke, det er tilrådeligt at gennemføre denne nedskæring på disse områder, og mit parti må ved tredje behandling af lovforslaget stemme imod.

Ministeren for offentlige arbejder (Guldberg): Hr. Holmberg stillede et konkret spørgsmål vedrørende vejmilliarden og lovgivningens regel om, at de skal bruges til vejformål. Jeg er i og for sig enig med hr. Holmberg i, at tiden er løbet fra denne bestemmelse. Dengang man vedtog denne, betragtede man vel nok vejudgifterne som det, bilismen, der betalte skatterne, kostede samfundet, og på dette område må man sige der er sket en betydelig forrykkelse. Derfor kan man heller ikke længere sammenligne selve indtægten af motorafgifterne med de nøgne vejudgifter. Dertil kommer, at det allerede efter den første omlægning af

byrdefordelingen mellem amterne og kommunerne på den ene side og staten på den anden side er blevet vanskeligere og vil blive det i endnu højere grad i den fortsatte proces at se fordelingen, fordi en del af de penge, der i og for sig går ind som vejtilskud, nu er indbygget i et økonomisk mellemværende mellem staten og amterne og kommunerne på en måde, der gør, at det er meget svært at sammenholde disse ting, så også af den grund er jeg enig. Jeg synes bare, det er et spørgsmål, der må tages op i forbindelse med den mere varige ordning, vi skal have inden for hele vejbestyrelseslovgivningen.

Hr. Arne Larsen var inde på den beskæftigelsesmæssige side af den — det erkender jeg — meget betydelige begrænsning, der formentlig ligger i aktiviteten, men jeg kan oplyse, at det anlægsstop, som har været gældende i den forløbne sommer, og hvis virkning vi derfor kan konstatere — og det betød på vejområdet alene for statens vedkommende en formindskelse af udgifterne på ca. 130 mill. kr. — har ikke haft den uheldige virkning, som hr. Arne Larsen frygtede. Jeg vil snarere sige det omvendt sådan, at der er ikke megen realisme i at budgettere med at sætte væsentligt flere arbejder i gang, end der faktisk er arbejdskraft til. Det eneste, man får ud af det, er, at man netop ved at sprede sig over for mange ting får udført for lidt. Jeg tror ikke, at der er nogen risiko her, men det er vel også mere et spørgsmål om den almindelige økonomiske politik.

Jeg vil gerne erkende, som det er blevet nævnt fra flere ordførere, at dette lovforslag, hvis det betragtes isoleret for det år, det er meningen det skal gælde, givet visse steder medfører nogle skævheder mellem kommuner eller amter indbyrdes. Jeg tror ikke, det er teknisk muligt at undgå dette, men mener altså, at man kan trøste sig med, at det er en 1-årig bestemmelse, og at de overførselsmuligheder, der foreligger mellem regnskabsårene i amterne og kommunerne, gør, at der er mulighed for at udjævne de mindre urimeligheder, der kan forekomme.

Til slut vil jeg gerne takke for tilslutningen til lovforslaget og også for et godt og sagligt udvalgsarbejde. Jeg vil så gerne føje til, at det havde selvfølgelig været rart, om jeg også kunne have takket for tilslutningen fra oppositionen. Jeg vil gerne give udtryk

[Ministeren for offentlige arbejder.]

for, at jeg egentlig godt forstår stillingen, for sandheden er jo den, at dette skal ses i sammenhæng med en anden og større sag, nemlig hele forholdet til kommunalreformen, byrdefordelingen og opgavefordelingen, og hvis der ikke er politisk enighed om hovedsagen, kan man jo ikke forvente af oppositionen, at den for et enkelt område, som er et led heraf, kan tage andet end en mere principiel holdning, sådan som den også er kommet til udtryk. Jeg har den lille private fornemmelse — jeg håber ikke, den er forkert — at det i og for sig først og fremmest er det, det drejer sig om, men selve de bestræbelser, der ikke er afsluttet, og som man må vente med at bedømme, til man kan se det hele i sammenhæng, for at få en ændret ordning på alle disse ting og dermed også et større sammenfald mellem beslutningsmyndighed og betaling, er — det har jeg da fået indtryk af også fra udvalgsarbejdet — ikke fremmed heller ikke for oppositionen, men jeg forstår meget vel, at man ikke kan give konkret tilslutning i det foreliggende tilfælde.

Arne Larsen: Jeg skal da kun bekræfte over for ministeren, at det er fuldstændigt rigtigt opfattet. Det er vort partis stillingtagen til byrdefordelingsloven, som selvfølgelig influerer på dette lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslaget om en ny affattelse af lovforslagets tekst og lovforslagets tekst i den således ændrede affattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Da der ikke foreligger betænkning, skal jeg lade det næste punkt på dagsordenen udgå.

Man gik derefter til:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om udenrigstjenesten.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 56) findes i tidenden sp. 1421, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 619).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling satte til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til udetillægsnævnet (i stedet for Jørgen Jensen).

(Jfr. tidenden sp. 2048).

Valgt blev: *Langkilde.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til Danmarks Nationalbanks repræsentantskab (i stedet for Jørgen Jensen).

(Jfr. tidenden sp. 2048).

Valgt blev: *Ellen Strange Petersen.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget Kjær Rasmussen har meddelt mig, at han ønsker til justitsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren redegøre for baggrunden for anklagemyndighedens skærpede kurs over for anholdte demonstranter — en skærpelse, der bl. a. er kommet til ud-